

Előszó

A Budapesti Negyed immár lassan tizenöt esztendő története során egyszer már foglalkozott a zsidók és Budapest viszonyával (1995/8. szám, szerkesztő Kovács András). A szám a maga árnyalt megközelítésével azt volt hivatott dokumentálni, hogy – az akkori szerkesztői előszót idézve – „az önmagában is sokszínű zsidó népesség és a városlakók többi csoportja a nagyváros olvasztótégelyében az évtizedek alatt egyre inkább hasonulni kezdett egymáshoz. De az akkulturáció egy új kultúra létrejöttével járt: a modern városéval. Sokan lelkesedéssel, mások ellenérzéssel figyelték ezt a folyamatot. A korszak magyar liberálisai, a polgárosodás sürgetői és az asszimiláció zsidó szószólói számára Budapest a termékeny egybeolvadás, a »korrobori« szimbólumává vált, amelynek eredményeként kinőtt a magyar kultúra új, Nyugat felé kapaszkodó ága. Másokat viszont a modernizáció termékeny rombolása, az akkulturáció okozta megrázkódtatások a nagyváros elkeseredett ellenfelévé tettek. Számukra Budapest a nemzeti hanyatlás szimbóluma lett, a hagyományos nemzethordozó rétegeket és értékeket szétdőlt és gyökértelen idegeneknek, élősködő »gyarmatosítóknak« végtelen teret nyitó monstrum.

A konfliktus hullámai máig fel-felcsapnak, miközben a város és a benne élő zsidók története, identitása végképp elválaszthatatlanná vált.”

A mostani szám részben folytatása az 1995-ösnek, részben nagyon is eltér attól.

Folytatás, hiszen a szerzők egy része azonos. Folytatás, mert alapvetően itt is az asszimiláció igencsak összetett folyamatának különféle aspektusai kerülnek szóba.

Nem folytatás viszont abban az érelemben, hogy itt „csak” a zsidó emancipáció utáni korszakról, a Monarchia időszakáról van szó. Nem folytatás, mert ebben a számban nagyobb szerepet játszik az asszimiláns zsidóság magyar kultúrához való hozzájárulása, mint az 1995-ös szám tematikájában.

A Budapesti Negyed – az utóbbi években fokozott mértékben – hangsúlyt fektet arra, hogy fokozatosan feltérképezze a város egykor volt szellemi arculatát. Ebbe a törekvésbe illik bele mostani számunk is.

A szám összeállítója és egyik szerzője Ujvári Hedvig Szegeden végzett, 2004-ben az ELTE-n szerzett PhD fokozatot irodalomtudományból, s jelenleg a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen tanít.

Gerő András

a Budapesti Negyed főszerkesztője